

Katoliški glas

Settimanale - Spedizione in abbonamento postale - Pubblicità inferiore 50%

Redazione - Uredništvo: Riva Piazzutta, 18 - 34170 Gorizia - Gorica - Tel. 0481/533177 - Fax 0481/536978

Poduredništvo: 34133 Trieste - Trst - ul. Donizetti, 3 - Tel. 040/370846 - Fax 040/633307 - Poštni t/rn 10647493 Zadruga Goriška Mohorjeva

TAXE PERÇUE	GORIZIA
TASSA RISCOSSA	ITALY

naš uvodnik

Dragocena razjasnitev pojmov

Ponedeljkovo srečanje na temo *Bioetika: kaj storiti?* na Pomorski postaji v Trstu nam je prineslo dragoceno razjasnitev pojmov, kot sta *morala* in *etika*, in to iz ust ene izmed najmarkantnejših osebnosti našega časa, to je kardinala Ersilia Toninija.

Ali pomenita ti dve besedi - morala in etika namreč - zares samo omejevanje, prisilo, prepoved, kot se marsikdaj in marsikje sliši oz. bere? Imata besedi morala in etika res tako negativen pomen, kot jima ga pripisujejo v naši dobi? Odgovor, ki smo ga slišali iz besed kardinala Toninija, je bil: ne. Morala in etika, je dejal ugledni ponedeljkov gost, težita k izboljšanju in izpopolnjevanju življenja, h kvalitetnemu življenju torej. Glede znanosti je kardinal Tonini rekel, da ima moralne dolžnosti in moralne cilje. Problem nastane tedaj, ko se v imenu znanosti pozabi na človekovo dostojanstvo, ko se o prihodnosti ljudi odloča, ne da bi se ozirali na to, kaj ljudje dejansko mislijo oz. si želijo, in ne glede na to, ali bodo določena dejanja zares koristila celotnemu človeštvu ali pa samo njegovemu delu.

Ta problem ne zadeva samo znanosti, ampak vsa področja človekovega življenja in ustvarjanja od kulture do gospodarstva in politike, kajti vse te dejavnosti so pozitivne in kvalitetne šele, ko je v njih moralni in etični naboj. Brez le-tega vemo, kako stvari gredo: italijanski politični primer je eklatanten.

Na ponedeljkovem srečanju smo tudi izvedeli, da to ni običajno moraliziranje katoliške Cerkve, ampak da gre za gibanje širših razsežnosti, ki zajema različno misleče in čuteče ljudi, ki so lahko verni ali neverni, katerim pa je pri srcu ohranitev človekovega dostojanstva. Nekaj podobnega smo slišali na študijskih dnevih Draga '95 iz ust zadnjega predavatelja dr. Huberta Požarnika. Le-ta se je sicer omejil na slovenski primer, a pomen ostaja isti: samo s kulturo golega pragmatizma, z relativiziranjem vseh vrednot in s prepričanjem, da lahko delamo to, kar se nam zdi, pa naj bomo s tem svojem bližnjemu koristili ali škodili, ne bomo prišli daleč in rezultati ne bodo kdovekako spodbudni.

Ivan Žerjal

Naša skupnost in odnosi med Italijo in Slovenijo

Zgodovina se ponavlja. Manjšina je prav zaradi svoje Zmajhnosti in obrobnosti postavljena na rob dogajanja; ker je majhna in nima pravega priznanja, prinaša probleme in moti mednarodne odnose.

To in še kaj drugega lahko rečemo o novici, da predlaga vlada republike Slovenije ločena pogajanja z Italijo za manjšinska vprašanja in za ostale probleme (predvsem za imetje istrskih beguncev). Očitno je, da se slovenski vladi mudi in da noče zastojev v dogovarjanju z Italijo. Samo za kratek čas, in sicer od Peterletovega oglejskega dogovora do prvih mesecev pod ministrom Thalerjem, smo imeli Slovenci v Italiji vtis, da smo tudi mi subjekt: zahteve po enaki ravni zaščite, kot jo ima italijanska manjšina v Sloveniji, in poudarek na krivicah, ki jih je naša skupnost doživela pod fašizmom, so nam dale nov občutek samozavesti. Zdaj pa spet prevladuje logika diplomacije, od katere ni naša skupnost nikoli imela pravih koristi.

Mislím, da ne gre samo za eno ali drugo upravičeno zahtevo, ki jo lahko postavi naša skupnost, temveč za bistveni problem odnosov med manjšino in matično državo. Obstoj manjšine, njen razvoj in njena vitalnost so odvisni od zaupanja in zdravih odnosov. Dolga desetletja je bil odnos s Slovenijo nepravilen: ne-levičarski del manjšine je imel do matične države samo čustven odnos in je odklanjal vladajoči režim. Nasprotno je levičarski del večkrat osnoval odnose predvsem na ekonomski ravni, brez prave čustvene navezanosti. Naša skupnost pa bo preživela, samo če bo zgradila s Slovenijo celostni odnos, ki mora sloneti na ekonomski podlagi, pa tudi na prepričanju, da smo en narod, da sestavljamo en kulturni prostor in da je obstoj enega močno odvisen od drugega. Predvsem naša manjšinska skupnost potrebuje za svojo identifikacijo in svoj vsestranski razvoj oporo v močni in zdravi državi. V nasprotnem primeru bomo postali samo folklorna zanimivost.

V preteklosti je bila naša manjšina večkrat izigrana z nerealnimi obljubami; mislim, da lahko v tem zgodovinskem času, ko obstaja samostojna država Slovenija, pričakujemo več. Gledati moramo prek interesov nekaterih ekonomskih lobijev v naši skupnosti, ki so pripravljene »za trideset denarjev« - kot v preteklosti - verjeti golim obljubam. Zato se mi zdi pravilna tista linija, ki jo zagovarjata Slovenska skupnost in Svet slovenskih organizacij; ta ne sprejema, da bi vprašanja, ki se nas tičejo, obravnavali šele potem, ko bi dosegli dogovor o ostalih točkah. Po prejšnjih izkušnjah bi namreč do tega lahko ne prišlo nikoli.

Bernard Špacapan

Zadnja ura SSŠ?

Začetek šolskega leta je prinesel zelo neljubo odkritje: pristojne šolske oblasti so Sindikatu slovenske šole zanikale pravico do plačanega dopusta za svojega predstavnika. To se pravi, da sindikat nima več funkcionarja, ki bi svoj delovni čas posvetil v celoti za reševanje problemov slovenske šole. To pravico uživajo samo vsedržavne sindikalne organizacije. Pravilo je pravilo, bi rekli, toda človeka jezi, ko zve, da bi zadevo rešili čisto nebirokratsko z navadnim posegom političnega predstavnika na pristojnem kraju v Rimu. Spet zamujena priložnost za politika.

Naš pozdrav predsedniku republike

Prihodni teden bo obiskal Gorico predsednik republike Oscar Luigi Scalfaro. Državni poglavar bo imel vrsto srečanj in obiskov, sestal pa se bo tudi s predsednikom Zvezne republike Avstrije Klestilom. Skupno bosta počastila spomin na padle z obeh strani v prvi svetovni vojni.

Predsednik republike je po italijanski ustavi vrhovni predstavnik države in obenem varuh ustave. S tem ima pravico in dolžnost, da opozarja tako vlado kot parlament na dosledno izpolnjevanje osnovne listine republike. Med glavna ustavna določila spada tudi šest člen, ki narekuje zaščito narodnih oz. jezikovnih manjšin.

Ko izrekam v imenu našega lista predsedniku Scalfaru spoštljiv in prijazen pozdrav ob njegovem prvem obisku v Gorici, si tudi želimo, da bi odprta vprašanja slovenske manjšine v Italiji končno našla ustrezno in pravično rešitev. Slovenci v deželi Furlaniji - Julijski krajini zato pričakujemo, da bo po petdesetih letih do tega le prišlo, skupno z željo za dobre odnose med Italijo in Slovenijo v pravem evropskem duhu.

a.b.

Italija-Slovenija in slovenska manjšina vmes

Ponedeljkovo srečanje v parlamentarnem odboru za mednarodne odnose v Ljubljani je pokazalo vso razcepljenost manjšine v Italiji in njeno nesposobnost politično enotno nastopati za svoje pravice. Levica je spet dokazala, da ji ni do enotnega zastopstva, ki bi šlo mimo strank; krik in vik pa je nastal, ko je prišlo na dan - spet kot primarno vprašanje slovenske manjšine - financiranje Primorskega dnevnika, ki pridno zapravlja dalje z večbarvnim tiskom in odvečnimi stranmi, ki jih ponatiskuje iz Republike. Manjšinski predstavniki so kljub medsebojnemu nezaupanju prišli v Ljubljano s skupno izjavo, ki ponazarja, kar je enotnega v pogledih manjšine na odnose med Slovenijo in Italijo. Ostaja nerazumljivo, zakaj sta se od zadnjega stavka dokumenta morala distancirati - kot poroča Primorski dnevnik - Klavdij Palčič in Ravel Kodrič. Morala bi razložiti, kaj je narobe ali v čem ne soglašata glede zahteve, da mora biti primarna skrb Italije in Slovenije reševanje manjšinske problematike. Ali se jima ne zdi, da imajo človekove pravice prednost pred mrtvo nepremičnino, pa če je ta še tako polna zgodovine in pričevalne moči, da mora zanje Italija zastaviti tudi dobrososedske odnose in ovirati slovensko pot v Evropo? Kakšna stališča torej zagovarjata SKGZ in Demokratična stranka levice?

V tej številki lahko preberete:

- str. 2** 15. vseslovensko srečanje mladine v Stični (Marjeta Stres)
- str. 3** ... v Italiji nimamo veleposlanika
- str. 4** Ob 1100-letnici krščanstva v Volčah
- str. 5** Knjiga Onstran samote Ludveta Potokarja (Jurij Paljk)
- Predstavitev sezone SSG
- str. 6** Mittelmoda v Gorici
- Odkritje doprsnega kipa dr. Iva Komjanca
- str. 7** Kdo spodkopava tržaško pokrajino? Škofijski pastoralni dnevi (Ivan Žerjal)

Andreotti pred sodniki

Proces stoletja, kot so poimenovali sodni postopek proti sedemkratnemu predsedniku vlade in 22-kratnemu ministru Giulio Andreottiju, se je začel v Palermu in takoj naletel na prve ovire. Zgovorniki državnika, ki je posebil skoro 50 let italijanske in krščanskodemokratske politike, so takoj zahtevali premestitev procesa v Rim ali v kak drug sedež. O zahtevi bo sodišče odločalo 6. oktobra.

Proces je vzbudil zanimanje po vsem svetu: sledi mu okoli 300 časnikarjev in 60 TV hiš. Andreottiju očitajo, da je osebno podpiral nesporno

Bodo lisjaka dali v lisice?...

mafijjske predstavnike na Siciliji in da jih je s svojega visokega mesta politično kril. To bo priložnost za težko

politično obračunavanje s propadlo Krščansko demokracijo. Več kot 60 odstotkov ljudi v državi meni, da na procesu ne bodo dokazali nobene obtožbe, in tudi, da ne bo jasne razsodbe o nedolžnosti; okoli 30 odstotkov meni, da bo Andreottijeva krivda dokazana, in samo 6 odstotkov misli, da bo dokazana njegova nedolžnost. Sodniki bodo morali pregledati 120 tisoč strani dokumentov in zaslišati 500 prič. Po napovedih bo proces trajal dve leti in morda še več. Andreotti sam se je vprašal, ali bo tedaj še živ.

POGLED V SLOVENIJO

V obdobju zapletov in težav s sosednjo državo v Italiji nimamo veleposlanika

POLITIČNI IN GOSPODARSKI ODNOSI MED SLOVENIJO IN ITALIJO

Odnosi med Slovenijo in Italijo so nespremenjeni, torej obremenjeni z različnimi zapleti in težavami. To velja za politično področje, medtem ko se gospodarsko sodelovanje širi in povečuje. Italijanska zunanja ministrica Susanna Agnelli očita Sloveniji, da pogosto in hitro menja svoja stališča; zaradi tega Rim ne ve, kakšni so predlogi Ljubljane za premostitev težav v medsebojnih odnosih. Predsednik vlade Drnovšek, ki očitno čedalje bolj prevzema tudi vodstvo zunanje politike, se brezizhodnosti sedanjih razmer dobro zaveda. Odtod njegova izjava prejšnji teden, da mora Slovenija postati pridružena članica Evropske zveze do konca tega leta, ko temu organizmu še predseduje Španija. Slednja naj bi bila naši državi bolj naklonjena, kot pa je Italija, ki bo 1. januarja leta 1996 začela svoj mandat predsedujoče članice Evropske zveze. Nekaj optimizma sicer še zmeraj obstaja, saj je Drnovšek na zadnji novinarski konferenci menil, da se bodo pogajanja med Slovenijo in Italijo kmalu obnovila, morda na ravni zunanjih ministrov. K takemu novemu optimizmu je prispeval tudi predsednik italijanske vlade Lamberto Dini, ki je ob koncu zasedanja predsednikov držav Evropske zveze v Alcudii na otoku Mallorci zatrdil, »da Italija vseskozi obravnava Slovenijo naklonjeno«. Vendar pa je v zvezi z našim približevanjem Evropski zvezi tudi opozoril, »da mora Slovenija tudi raz-

meti, da Evropsko zvezo združujejo solidarnost in pravila, ki jih morajo vsi upoštevati.«

Italijanski premier ima najbrž prav, saj je Slovenija napačno ocenila, da bodo druge države članice EU podprle naša prizadevanja in usmeritev za premostitev sporov z Italijo. To se ni zgodilo, saj so bile solidarnostne izjave nekaterih članic, denimo Nemčije, Luksemburga, Avstrije in Španije, bolj dejanja vljudnosti kot pa možnosti, da bi posredovale v korist Slovenije.

Ob tem pa se zdi, da je za večino zapletov in težav v odnosih z Italijo kriva nesposobnost slovenske diplomacije in pomanjkanja realizma pri njej. Slovenija kot da ni doumela, da je brez soglasja Italije naši državi zaprta pot v vse mednarodne združevalne procese. Tudi sedanja evforija glede sprejema Slovenije v zvezo NATO ni utemeljena. Tudi če morda uživamo simpatije, razumevanje in podporo ZDA, še ni rečeno, da bo Slovenija lahko med prvimi novimi članicami. O tem bodo odločali parlamenti vseh držav članic, torej tudi Italije, ki pa vsaj za sedaj Sloveniji ni naklonjena. **CIGOJ NE BO VELEPOSLANIK**

Naša država pa se je nepričakovano znašla še v enem neprijetnem položaju, ki zmanjšuje pogajalsko dejavnost diplomacije v odnosih z Italijo. V tej sosednji državi je namreč Slovenija ostala brez svojega veleposlanika. Štefan Cigoj (doma iz Solkana), ki naj bi bil eden izmed najbolj izkušenih slovenskih diplomatov (večji del

svoje kariere je opravil v Trstu in Rimu), je bil namreč nenadoma, ko je že pripravljaj prtljago za odhod, brez utemeljitve umaknjen kot kandidat za novega ambasadorja v Italiji.

Kot je zapisal *Slovenec*, vlada Štefana Cigoja menda dolži, da je med razgovori s predstavniki italijanskega zunanjega ministrstva preteklega julija v Rimu pristal na sporazum, »s katerim je Thalerjevo zunanje ministrstvo pustilo na cedilu slovensko manjšino v Italiji in hkrati obljubilo vračilo nepremičnin istrskim optantom. Gre za tisti dokument, o katerem je zunanja ministrica Susanna Agnelli v zasebnem telefonskem pogovoru spraševala predsednika Slovenskih krščanskih demokratov Lojzeta Peterleta.«

Sicer pa na spolzkem in težavnem prizorišču odnosov med Slovenijo in Italijo tudi nekateri drugi diplomati niso imeli sreče. Lojzeta Peterleta so odstavili, ker je Italiji med pogajanjem v Ogleju domnevno preveč popuščal. Pri Drnovšku pa je v nemilosti tudi doseđanji slovenski veleposlanik v Italiji, Marko Kosin.

ŠE O AFERI JBTZ

Medtem v slovenski javnosti vzbujajo veliko zanimanje delo parlamentarne preiskovalne komisije, za raziskovanje procesa proti četverici (Janša, Borštner, Tasić in Zavrl). Ker je v prejšnji številki *Kat. glasa* v delu besedila o t.i. aferi JBTZ prišlo do tiskarske napake, ta del ponovno objavljam. Glasi se takole: Tudi sedaj se v Sloveniji soočata dve tezi. Po eni naj bi zlasti

Janez Janša imel največje zasluge za osamosvojitve naše države, po drugi pa naj bi bilo to predvsem zasluga partije in tedanje oblasti, ki da sta se odločno uprla Beogradu in komunističnemu vrhu bivše Jugoslavije.

Prva izpoved Kučana pred parlamentarno preiskovalno komisijo je potekala tako, kot so mnogi pričakovali. Predsednik republike je zanimal, da bi odobril ali vedel za aretacijo Janeza Janša. Javnomenjska anketa v nekem časniku je potrdila, da mu tega večina Slovencev ne verjame. Milan Kučan je tudi dosegel, da bo pred komisijo imel položaj preiskovanca (za slednjega ni nujno, da na zaslišanjih govori resnico), in ne priče, ki za svoje izjave kazensko odgovarja. Svoje trditve je predsednik države zanimal tudi v neki razširjeni oddaji državnega radija, kar pa Janezu Janši in njegovim trem nekdanjim soobtožencem ni bilo dovoljeno.

Preiskovalna komisija o aferi JBTZ bo očitno še dolgo zasedala in zasliševala priče. Mnogi menijo, da bo Janez Janša komisijo morda presentil z novimi dokazi o vpletenosti Milana Kučana in tedanje oblasti v celotno zadevo, kar bi zagotovo povzročilo pretres v slovenski politiki. Že zdaj pa je gotovo, da Vitodraga Pukla, ki je slabo vodil zasedanje komisije, Socialdemokratska stranka na prihodnjih državnoborskih volitvah ne bo več kandidiral za svojega poslanca. Menda mu je vlada ponudila diplomatsko službo. **F.Z.**

V Novi Gorici nova fakulteta

V Novi Gorici so prejšnjo nedeljo s priložnostno slovesnostjo v kromberškem gradu ustanovili fakulteto za znanosti v okolju, ki bo delovala v okviru slovenskega univerzitetnega oziroma višješolskega sistema. Ustanovila sta jo znanstveni inštitut Jožef Štefan iz Ljubljane in mestna občina Nova Gorica. Fakulteta je prva mednarodna podiplomska šola v Sloveniji; omogočala bo magistrski študij in direktno izobraževanje do doktorata s področja znanosti v okolju.

Študijski program je bil pripravljen v sodelovanju s strokovnjaki iz različnih evropskih in ameriških univerz, ki bodo sodelovali tudi pri njegovem izvajanju. Med omenjenimi univerzami so tudi tiste iz Turina, Salzburga in Zagreba. Dosežen je bil tudi dogovor z univerzama Rutgers in Iowa v ZDA o izmenjavah študijskih programov in študentov.

Pouk na novi fakulteti za znanost v okolju se bo pričel novembra letos. Doslej je vpisanih 20 študentov, 15 iz Slovenije in 5 iz ZDA. **M.**

27 milijonov beguncev v svetu

Iz poročila OZN izhaja, da je trenutno po svetu nad 27 milijonov beguncev, to je oseb, ki si morajo iskati zatočišče izven domačega ognjišča. Teh je največ v Afriki, okoli 12 milijonov. Računajo, da jih je v BiH štiri milijone. Organizacija združenih narodov skrbi zanje, toda ta pomoč se vsak dan bolj krči tudi zato, ker nekatere države ne prispevajo svojega deleža, ki so ga dolžne. Poleg pomoči OZN pomagata še mednarodni Rdeči križ in Karitas, ki sta zelo delavna. Vendar vsa ta pomoč komaj zadošča le za preživetje.

Glavni vzroki begunstva so oboroženi spopadi med državami oz. med plemeni. Od teh spopadov bogatijo kapitalistične države, ki orožje izdelujejo in prodajajo.

POLITIČNO DOGAJANJE V ITALIJI

Nov vladni manever

Dinijeva vlada je pripravila nov manever za reševanje državne blagajne, v katero hočejo pogledati tudi drugi evropski partnerji, preden jo ponovno spustijo v evropski monetarni sistem. Ne morejo zaupati državi in njenemu aparatu, ki sta znala ustvariti astronomsko velik državni dolg. Tokrat se je manever izognil privijanju davkov in bremen na škodo povprečnih državljanov, vendar pa bodo potrebni še drugi manevri, s katerimi bo moral Dini manjšati državni primanjkljaj, in bati se je, da to ne bo šlo brez zategovanja pasu. Dolg pa bo še dolgo bremenil državo in ga bodo reševali prihodnji rodovi.

Na političnem področju se zaostre polemika med levico in desnico glede volitev: čimprej, pravi desnica, vendar gotovo ne bomo volili, preden zapade šestmesečno italijansko predsedstvo v Evropski zvezi, če bi že zdaj določali volitve poleti, pa bi pomenilo samo podaljševati volilno kampanjo. Prvaku levice D'Alema se je hudo spotaknilo, ko je dejal, da bi kratkotalno sprejel Berlusconi kot premiera, če bi ostal lastnik svojega televizijskega koncerna. S tem je D'Alema v bistvu demantiral samega sebe, saj je njegova stranka pristala na zakon, po katerem bi premier imel eno oz. celo dve leti časa, da se reši svojega imetja. **-S**

VOJNA V BOSNI

Sprte strani v Bosni sedle za pogajalsko mizo v New Yorku

V času, ko to pišemo, v New Yorku v ZDA še vedno razpravljajo ministri vseh treh držav, ki so vpletene v vojno v Bosni: srbski minister Milan Milutinović, hrvaški zunanji minister Mate Granić in bosanski kolega obeh Muhamad Sačirbegović ali

Vojna v Bosni je predvsem tragedija beguncev

Sachirbey, kot ga poznanjo na Zahodu, kjer je študiral. Poročila, ki prihajajo iz New Yorka, govorijo o tem, da so se sprte strani končno zedinile v tem, da naj bi bodoča bosanska država ostala v mejah, ki so trenutno mednarodno priznane, razdeljena pa naj bi bila na dve enoti, pa čeprav bi imela isto ustavo in enotno predsedstvo. Kako bo to uspelo uresničiti Američanom, ki so sedaj glavni akterji mirovniških pogajanj v Bosni, sedaj še ne vemo. Sam predsednik Clinton je izjavil, da je dogovor sicer dosežen; vprašanje pa je, kako se ga bo sedaj v praksi izvajalo in, dodajamo mi, če se ga bo sploh izvajalo. Neverjetno je že dejstvo, da bi takoj zavladal prepotreben mir v Bosni, saj smo vsak dan pričeli novim spopadom. Sedaj tudi srbska stran končno ve, kaj je vojna pomenila za bosanske in hrvaške prebivalce Bosne, Srbi imajo sedaj čez pol milijona svojih beguncev in v Srbiji ne vedo, kaj bi z njimi, saj še njih pesti huda ekonomska kriza. Američani so strdo roko dosegli kolikor toliko dobro uravnovešenost predvsem vojaških sil v Bosni, vprašanje pa je, če jim bo uspelo sprte strani prepričati, naj prenehajo z vsako sovražnostjo. Hrvaški predsednik Tudman je pred dnevi že napovedal, da se bodo Hrvati vrnili v Vukovar, kar moremo razumeti tudi kot dobro predvolilno geslo, (a ne samo to!); bosanski vodje trdijo, da jim

pripada Banja Luka, ki je sedaj še kar trdno v srbskih rokah, srbski vojaki pa trdijo, da se bodo vrnili v Krajino, pa čeprav čez petdeset let. O beguncih neradi vsi govorijo in še neraje se z njimi ubadajo. Zapletom ni videti konca. Kot tudi ne dolгим kolonam civilistom, ki brezglavo bežijo iz enega konca Bosne na drugi in še najbolj ven iz Bosne, v svet (navideznega) miru.

Beguncev pa nihče noče, ker jih je treba hraniti, oblačiti in so vsem v nadlego, tako da je Tudman že napovedal, da bo bosanske begunce posljal nazaj v Bosno, Srbi v tako imenovani Jugoslaviji svojih sobratov tudi nočejo, ker nanje gledajo zviška, češ da so si sami zakuhalo vojno (Miloševićev politični cinizem ne pozna meja!), o Zahodu pa že itak vemo, kako se obnaša: častna izjema je samo Nemčija, ki je doslej že vzela okrog pol milijona beguncev iz nekdanje Jugoslavije, drugi pa itak samo govorijo.

Bosanska vojna je tragedija, velika tragedija teh ljudi in kaže, da realna politika o beguncih zelo malo govori. Da to ni človeško, kaj šele vredno človeka, govorijo razne humanitarne organizacije in predvsem pa že od samega začetka vojne papež Janez Pavel II. Vprašanje pa je, koliko jih je presiti in vase zaverovani Zahod sploh še pripravljen poslušati. **-jp-**

Veliko obiskovalcev v turističnem delu Idrijskega rudnika

V Idriji, kjer so okoli 500 let pridobivali živo srebro, zapirajo rudnik. Živo srebro je namreč zelo strupeno in ga zaradi tega čedalje manj uporabljajo v znanosti, industriji in na drugih področjih. Nadomestile so ga druge surovine, tako, da živo srebro nima več prihodnosti. Medtem ko znaten del od skupaj preko 700 km rorov, ki so jih rudarji izkopali v preteklem pol stoletju, zalivajo z vodo, so približno kilometer rorov odprli za obiskovalce v okviru t.i. rudniškega turizma. Vhod poteka skozi Antonijev rov iz leta 1500, ki je med najstarejšimi vhodi v kak rudnik v Evropi. Pri ogledu jamskih poti vzbujajo posebno pozornost obiskovalcev podzemna kapelava sv. Trojice. Postavljena je kakih 150 metrov od vhoda v Antonijev

rov in se nahaja v globini 25 metrov. Posvečena je bila leta 1752 kot zavetnica rudarjev, po drugi svetovni vojni pa so jo po zahtevi političnih oblasti zasuli. Letos so kapelo spet obnovili, ponovno pa jo je blagoslovil koprski škof msgr. Metod Pirih. Krasijo jo podoba sv. Barbare, zaščitnice rudarjev, ter reliefa sv. Trojice in sv. Ahaca.

Tisti del jamskih poti, ki so primerne za turizem, so za obiskovalce odprli 22. junija lani. Doslej si je ta del rudnika ogledalo nad 16 tisoč obiskovalcev. Za prijave skupinskih oziroma posamičnih obiskov v turističnem delu rudnika je mogoče dobiti pojasnila in vse druge informacije na telefon 065-71142, s predklicno številko za Slovenijo. **M.**

Ob 1100-letnici krščanstva v Volčah

V Volčah pri Tolmini so potekale prejšnji teden od petka do nedelje velike in pomembne slovesnosti ob tisočstoti obletnici prisotnosti krščanske vere v vasi. Širila in uveljavljala se je iz cerkve sv. Danijela, ki so jo zgradili že okrog leta 890 ali najpozneje leta 895; zaradi tega je to svetišče najstarejše v Soški dolini oz. na Goriškem. Tako vsaj je bilo mnenje msgr. Jožeta Kraglja (1845-1917), tolmiskega dekana, volčanskega rojaka, šolskega nadzornika za Tolminsko, zgodovinarja in pisatelja kronike tolminske župnije. Glede cerkve sv. Danijela je zapisal tudi tole: »Ta cerkev velja, odkar ljudje pametujejo, za najstarejšo v Soški dolini. Omenja se za patriarha Valperta (879-901), vrstnika svetih bratov Cirila in Metoda in dobrega znanca patriarha carigrajskega Fotija. Ko sta solunska brata za vero trpela in ko je učeni in slavohlepni Fotij pripravljali razkol, so imeli Volčani že svojo lastno hišo božjo. O tem, ali je bila že tedaj posvečena sv. Danijelu, stara pisma ne poročajo.«

Vas po ustnem izročilu predstavlja tudi najstarejšo župnijo na Tolminskem. To izročilo med drugim zatrjuje, »da so iz Baške grape, Podbrda in Bače, iz Bohinja in tudi iz Beneške Slovenije, ljudje nosili pokopavat svoje mrtve v Volče. Otroke pa so nosili h krstu v Volče tudi še potem, ko so dobili sosednji kraji svoje cerkve. Volče se prvič omenjajo kot župnija leta 1015, ko so dajali desetino čedadskemu kapitulju in oglejskemu patriarhu.«

Vas in župnija Volče imata torej za seboj burno in zanimivo preteklost. Njuno zgod-

vino so natančno opisali v posebnem zborniku, ki je izšel ob omenjenih jubilejih pod naslovom *Podoba volčanske župnije skozi 1100 let*; uredil ga je Zdravko Duša, izdala pa krajevna skupnost Volče. V dobi največjega razcveta in obsega v 18. stol. je župnija štela okrog 4 tisoč prebivalcev, k njej pa sta spadala tudi Dreka in Štoblank v sosednji Beneški Sloveniji. Med prvo svetovno vojno so boji potekali v vasi in v gorah nad njo, zaradi česar je bila porušena polovica Volč. Življenje je v tej vojni izgubilo 66 domačinov, padlih v drugi svetovni vojni pa je bilo 76. Župnija Volče šteje sedaj okoli 920 prebivalcev. Domači župnik Milan Sirk je poudaril, »da 1100-letnico cerkve in župnije obhajamo s ponosom in veseljem, saj je to redka obletnica s tako častljivo starostjo in takimi zgodovinskimi viharji ter izkušnjami. Danes lahko rečemo, hvala Bogu, da smo ostali, in zahvala gre tudi ljudem, ki so ostali zvesti in ohranili narodno istovetnost in bistvo tudi v času fašizma. Zaradi tega nam pogled nazaj daje upanje tudi za prihodnost.«

V okviru proslavljanja 1100. obletnice cerkve sv. Danijela oz. župnije Volče so v soboto zvečer priredili praznovanje s kulturnim programom. Izvedla sta ga oktet Simon Gregorčič iz Kobarida in solistka Bogdana Herman iz Ljubljane. Slovesnosti pa so dosegle vrhunec v nedeljo popoldne s slovesno mašo, ki jo je vodil koprski škof Metod Piriš. Somaševalo je okrog 50 duhovnikov, med katerimi so bili tudi dušni pastirji iz Dreke in Štoblanka.

M.

Tiskovno sporočilo SDGZ

Prejeli smo s prošnjo za objavo

Slovensko deželno gospodarsko združenje iz Furlanije-Juljske krajine, izraža izredno zaskrbljenost zaradi stanja in zelo vprašljivih perspektiv za obstoj slovenskih bank v Italiji. Razvoj dogodkov kaže na realno možnost, da se visok odstotek kapitala tako v Tržaški kreditni banki, kot v Kmečki banki Gorica znajde v rokah italijanskih partnerjev. Praksa nam dokazuje, da v takšnih situacijah najmočnejši partner z lahkoto pride do večinskega kapitala, saj ima za sogovornika množico manjših investitorjev, ki se mu lahko težko postavijo po robu, še posebno pri morebitnih poviških glavnice. V perspektivi je tako resno ogrožen narodnostni sestav lastništva in v doglednem času nam grozi odtujitev obeh pomembnih gospodarskih institucij.

Slovinci v Italiji se, ne glede na politične in druge razlike, globoko zavedamo, kaj pomenijo naši denarni zavodi za nadaljnji obstoj našega gospodarstva in celovite skupnosti. Saj niso še tonila v pozabo desetletja gospodarske stagnacije, ko nismo imeli dovolj razvejanih denarnih zavodov in so se tisoči Slovencev asimilirali zaradi gospodarske

podrejenosti. Obrt, gostinstvo, trgovina in kmetijstvo niso imeli nobene možnosti razvoja, ker jim italijanski denarni zavodi niso bili voljni dati zaupanje in omogočiti razvoj. V primeru izgube obeh omenjenih bank pa praznine ne morejo zapolniti obstoječe sicer uspešne zadržne banke, katerih narodnostni sestav bo v bodoče morda tudi v nevarnosti zaradi novega bančnega zakona, če se ne najde tudi tu ustreznih rešitev. Vrnili se bomo nazaj v šestdeseta leta in vse gospodarske pridobitve bodo kmalu splahnele.

Naglo se iztekajo roki za bistvene odločitve. Do 30. septembra obstaja možnost odkupa 20% delnic Tržaške kreditne banke s strani frankfurtske LHB - banke, v kapitalu katere so soudeležene banke iz Slovenije. Nedopustno bi bilo, da bi se ta priložnost zamudila in bi Ljudska banka iz Brescice nadzorovala 45% glavnice banke.

Po drugi strani je stanje v Kmečki banki v Gorici še bolj zaskrbljujoče. Iz tehničnega vidika je stališče Bance d'Italia nerazumljivo. Prisilna komisarska uprava traja že eno leto, čeprav se je izkazalo, da je banka zdrava, saj je ohranila dober del svojega premoženja. Namesto da bi vrnili Kmečko banko zakoni-

tim lastnikom se ji sedaj obeta še šestmesečno podaljšanje komisarske uprave, potem ko se je slednja izkazala z zelo togim načinom poslovanja, zaradi katerega je banka izgubila znaten odstotek vlog in poslovanja. Tudi vsiljevanje točno določenega partnerja je iz tehničnih razlogov nerazumljivo. Za vstop v lastništvo obstajajo še drugi partnerji, ki so bolj po meri sedanjemu slovenskemu lastništvu, niso pa po godu narodni banki. Sprašujemo se, zakaj niso po godu?

SDGZ zato ponovno poziva vse odgovorne politične in gospodarske dejavnike v Sloveniji, naj se po svoji moči aktivirajo, da bi se problem naših bank premaknili z mrtve točke in da bi pri tem ne ostali sami. Interesi slovenske skupnosti v Italiji se namreč krijejo z nacionalnimi interesi Slovenije. Časa za kakršnokoli pobudo je zelo malo, a prepričani smo, da je še možno ukrepati in rešiti najnujnejše. Ne moremo si predstavljati, da bi Slovenija pri vsem tem ostala ravnodušna. Nočemo, da bi se zgodil isti scenarij, ki je privedel do ukinitev oddaj slovenske televizije v Italiji. Zvoniti po toči je prepozno, ustvarjeno škodo bi bilo nemogoče popraviti!

Dr. Boris Siega

Srečanje o bioetiki privabilo veliko število poslušalcev

Prodorne besede kardinala Toninija v Trstu

V ponedeljek se je v dvorani Illiria na Pomorski postaji v Trstu odvijala okrogla miza na temo *Bioetika: kaj storiti?*, ki jo je organiziral tržaški škofski tednik *Vita nuova* skupaj s številnimi strokovnimi in katoliškimi organizacijami (med temi je tudi Društvo slovenskih izobražencev). Gostje srečanja so bili predsednik Vsesdržavnega odbora za bioetiko prof. Francesco D'Agostino, član odbora prof. Sergio Nordio, ravnatelj Mednarodnega središča za genetsko inženirijo in biotehnologijo prof. Arturo Falaschi in ravenski nadškof kardinal Ersilio Tonini, ki je na vsedržavni in mednarodni ravni znan po svojem angažiranju za ponovno ovrednotenje človeških in krščanskih vrednot (ta ocena je vsekakor nepopolna).

Po uvodnih besedah urednika tednika *Vita nuova* g. Silvana Latina in Micheleja Zanettija je kot prvi besedo prevzel najpomembnejši gost, to je kardinal Tonini, ki je najprej dejal, da je potrebno pojasniti nekatere jezikovne pojme, saj prihaja do zmešnjave. Pojmovati besedi *moral* in *etika* kot znanost NE-ja je velikanska napaka, kajti morala teži k izboljšanju in izpopolnjevanju življenja. Tudi genetska inženirija ne pomeni genetske manipulacije. Zato ima znanost moralne dolžnosti in cilje. Znanstveno raziskovanje je sveta dolžnost, vendar svoboda, ki ne teži po ohranjanju človekovega dostojanstva, ni prava svoboda. Razvoj znanosti, je dejal še kard. Tonini, nas je prisilil, da ponovno razmišljamo o morali in etiki. Pri tem je tudi pozval, naj se raziskovalce ne pusti same pri njihovem delu, saj bi v tem primeru lahko bili podvrženi neprimernim

Predavateljska miza med posegom kard. Ersilia Toninija (Foto Kroma)

omejevanjem oz. pritiskom. Prednost je treba dati resnim raziskovalcem, ne pa klovnom. Na te stvari je treba paziti, saj bodo ta vprašanja prišla na dnevni red že v prihodnji mandatni dobi italijanskega parlamenta.

Prof. Falaschi je podal kratak seznam točk, pri katerih se današnja znanost sreča z vprašanji etične narave. To so genetska inženirija, raziskovanje človeškega genoma in vprašanje biološke vojne. Prof. Falaschi je dejal, da glede posega v človeške genske celice je treba razlikovati med somatsko gensko terapijo, ki večinoma ne postavlja etičnih vprašanj, in germinalno gensko terapijo, ki te probleme postavlja, saj posega v samo bistvo človeške genetike. Splošno mnenje o tem je, da se ne sme v to posegati.

Prof. D'Agostino se je dotaknil tudi odnosa, ki ga ima do tega vprašanja politika. Teh problemov, je dejal, ni mogoče rešiti z večino glasov na volitvah ali v parlamentu, saj se pri tem odloča o tistih, ki se niso še rodili, o bodočih generacijah torej. Bioetika nam nalaga dolžnost, da ponovno korenito premislimo o ideji politike, ki mora biti iskanje dobrega za celotno človeštvo.

Posvet »Prihodnost Evrope: spori in sožitje«

V Trstu bo v soboto, 30. septembra, ob 15.30 v hotelu Excelsior mednarodni posvet na temo *Prihodnost Evrope: spori in sožitje*. Organizira ga pastoralna komisija za Triveneto *Justitia et Pax*. Namen je tradicionalnih posvetov je v tem, da bi Evropi v času tranzicije po padcu berlinskega zidu našli nov obraz in novo dušo.

Na teh srečanjih predavatelji in diskutanti iščejo predvsem nove odgovore na aktualna in ključna vprašanja, ki jih postavlja Evropa v današnjem času; Evropa v celostnem pomenu besede in zato ne samo Evropa Evropske unije in bogatih, ampak Evropa vseh, ki na tem prostoru živijo. Posvet bo uvedel tržaški škof Lorenzo Bellomi, ki je tudi predsednik pastoralne komisije *Justitia et Pax* za našo deželo. Akte drugega seminarja te komisije z naslovom *Korenine sporov v Evropi in njihov razvoj v neevropskih deželah*, ki je bil lansko leto, bo predstavil msgr. Giuseppe Dal Ferro.

Beograjski škof msgr. Franc Perko bo govoril na temo *Vera in prihodnost Evrope*, dr. Massimo Lugli, podpredsednik mladih italijanskih podjetnikov pri Confindustrii, bo govoril o *Ekonomskih odnosih v Evropi jutrišnjega dne*, parlamentarec in univerzitetni profesor z dunajske univerze in predsednik parlamentarne skupine Ljudske stranke v dunajskem parlamentu Andreas Khol pa bo govoril na temo *Prihodnost Evrope: spori ali sožitje?*

Naš čas, je sklenil prof. D'Agostino, označuje želja po oblasti, moči, odločanju. Bioetika se premika v nasprotno smer. Tu je D'Agostino omenil nastanek odborov za bioetiko v vseh državah, kar je privedlo do preporeda etične in moralne problematike.

Kot zadnji je spregovoril prof. Nordio, ki je dejal, da bioetika brani tudi pred tehnološkim nasiljem v zdravstvu. Pri tem je omenil tri dokumente, ki se dotikajo problema presaditve organov v novorojenčkih, bioetike in otroštva ter osveščanja in vzgajanja zdravstvenega osebja. Poudaril je pravico otrok do odnosov s svetom odraslih in potrebo, da se zdravstveno osebje formira tudi v humanističnem smislu.

Sledila je krajša razprava, v kateri je ponovno izstopal zlasti zaključni poseg kard. Toninija, ki je ostro kritiziral zakonski osnutek o umetni oploditvi, ki med drugim tudi predvideva t.i. proizvodnjo zarodkov, kar pomeni, da se jajčeca in spermij lahko kupujejo in prodajajo. Ugleadni gost je še dejal, da je to problem, ki zadeva vse, tako verujoče kot tudi neverujoče.

Ivan Žerjal

Poslanec Caveri (UV) pri SSK

Prejšnji petek se je mudil na obisku v Trstu poslanec Union Valdôtaine v rimskem parlamentu Luciano Caveri. Srečal se je s predstavnikoma deželne vodstva Slovenske skupnosti. Na sestanku je bila razprava o sedanjih perečih vprašanjih slovenske manjšine. Zlasti pa je bilo govora o zakonodajni poti za odobritev zaščitnega zakona.

Poslanec iz Aoste je nato imel na sedežu stranke in krožka Virgil Šček predavanje o sedanjem političnem trenutku in odgovarjal na vprašanja prisotnih.

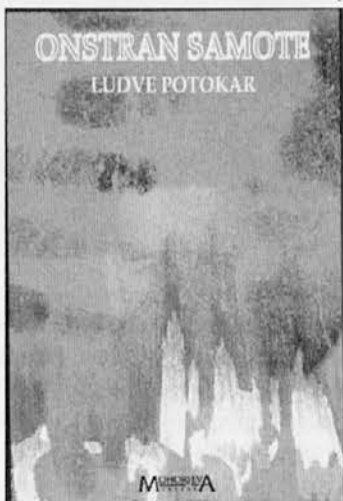
Knjiga *Onstran samote* Ludveta Potokarja

Končno spet knjiga, ki sem jo dolgo čakal. Knjiga slovenskega avtorja, ki ga doslej še nisem poznal in niti vedel ne zanj, kaj šele, da bi poznal njegovo življenjsko zgodbo, ki je tako značilna za naš slovenski medvojni in povojni svet. Končno spet knjiga, v kateri se znajdeš v svetu, ki ga nisi nikdar spoznal, bereš slovensko besedo, ki je napisana tako, da te spominja na žuborenje kakega gorskega potoka. V poplavi sodobnih slovenskih avtorjev, ki ne vedo, kaj bi s slovensko besedo, končno avtor, ki mu slovenska beseda še pomeni nekaj, in zraven še življenjska zgodba človeka, po kateri bi bilo vredno posneti slovenski celovečerni film, a ne tako, kot se v Sloveniji filme dela, da jih potem nihče noče gledati, ker so preprosto zanič. Dobra proza torej in še bolj pretresljiva življenjska zgodba, ki je bila doslej poznana le izbranim in še ti so o njej predolgo molčali.

Mohorjeva družba iz Celja ima imenitno zbirko, v kateri objavlja doslej zamolčane in nepoznane slovenske pisatelje in pesnike. Poleg tega, da je zbirka neprecenljive vrednosti za slovenski narod, je tudi izredno lepo oblikovana, kar daje knjigam svojevrsten čar. Tokrat so pred mesecem dni objavili v tej zbirki knjigo Ludveta Potokarja z naslovom *Onstran samote*. Imeniten naslov za dobro branje, saj je v knjigi zbrana avtorjeva kratka proza in doslej še neizdani in žal nedokončani roman *Krivi vir*. Že takoj na začetku povejmo, da je Ludve Potokar ta roman dolgo pisal, ga večkrat predelal in tudi končal, a tega do sedaj nisi nikdar našel, tako da so v knjigi objavili samo torzo romana. Poleg Potokarjeve proze pa je v knjigi Onstran samote še čudovita

daje branju knjige poseben čar. Ludve Potokar se je rodil 18. decembra 1923 na Cikavi, Šmarje-Sap v revni in številni železničarski družini, kot da

bi se že ob rojstvu vedelo, da bo usodno povezan z železnicami. V šoli ni bil preveč marljiv in že takoj v mladosti se je videlo, da gre za izjemno bistrega fanta, ki pa je samosvoj in izrazit samotar, kasneje izreden intelektualec. Potokar je s težavo opravil gimnazijo in kasneje, med vojno in po njej, maturo; med vojno je bil na strani vaških straž in domobrancev, tudi težko ranjen, ujet na Avstrijskem. Angleži so ga z drugimi sotrpni vrtili partizanom; tem je na naravnost spektakularen način ušel in se ponovno s svojim najljubšim prijateljem prebil v tujino, odšel v Kanado, kjer je doživljal ponižanja vseh vojnih beguncev, se tu odločil za študij v ZDA, kamor mu je uspelo oditi. Tam je dosegel magistriraj ameriških umetnosti, še prej pa je dokončal univerzo in na njej študij časnikarstva. Medtem je veliko delal, živel precej neredno in samotarsko življenje, se nesrečno in usodno zaljubil, doživel zavrnitev (razkol med idealistom in umetnikom ter v meščansko lagodje usmerjenim dekletom), bil vedno in zelo sam. Kot izrazit intelektualec in človek lastnih prepričanj, do družbe včasih pretirano in že kar bolestno kritičen, se ni mogel za dolgo vključiti v nobeno slovensko izseljenško društvo,

okrog katerega so se zbirali ameriški Slovenci, saj je bil preveč samosvoj in preveč svobodomisen; k temu dodajmo še njegovo veliko nagnjenje k že tako globokim depresijam, ki so mejile na bolezen; preveč je bil vzvišen nad svetom, da bi se v njem znašel; vedno je bil sam in to se je kasneje poznalo na njegovem zdravju. Ludveta Potokarja in njegovega dela ne moremo razumeti, če ne poznamo njegove nagnjenosti k melanholiji, temu bogatemu čustvu, ki ga poznajo le geniji. Prav ta »locus naturalis melancholiae« je bil zanj najbrž usoden, saj ga je zaznamoval za celo življenje. Prave zaposlitve ni nikdar našel, končno se je po študiju odločil za obalo Tihega oceana, šel v Vancouver (Kanada), kjer so ga namestili v neko od civilizirane in kulturnega sveta oddaljeno vasico-na železniško postajo Blueriver; tam je delal ponoči kot uradnik. Sledila so leta samote, mraza in uživanja lepe narave, leta dela in izletov v divjo naravo, leta, v katerih je še pisal dnevnik, pisma prijateljem, literature skorajda

ne več, pa čeprav je o njej sanjal in je ni nikdar popolnoma zapustil. V tem času ga je močno prizadela neobjava njegovega romana v Argentini; zaprl se je vase, sorodne ženske duše ni našel ne tu in niti v Sloveniji, pa čeprav si jo je izredno želel. Končno si je vzel življenje s puško, s katero je hodil na lov v kanadski divjini. Umrl je sam in še enkrat sam 28.3.1965. leta v Vancouveru.

Tistemu, ki si hoče prebrati to pretresljivo zgodbo, svetujem Pibernikovo študijo, ki na eleganten način pripoveduje to žalostno zgodbo o samotni in nadarjenem slovenskem piscu, ki je moral v tujino, se v njej ni nikdar znašel in nikdar prav zaživel, se nazadnje v tej samoti tudi izgubil in nikdar več našel. Odlika študije je tudi v tem, da daje skorajda vedno besedo Potokarju samemu in njegovim pismom, ki so literarna dragocnost zase. Koliko lepote je v njih in miselnih prebliskov, boste sami videli med prebiranjem Pibernikove študije.

Še enkrat toplo priporočam v branje vsem, ki vam je še kaj do lepe slovenske besede in do naše - tokrat predolgo zamolčane - zgodovine!

Nekdanji urednik *buenosaireske* kulturne revije *Meddobja* pisatelj Zorko Simčič je o Potokarju dejal: »Čeprav daleč od domačega bojišča in čeprav desetletja pozneje, je tudi on padel kot žrtev revolucije. Padel je Španci bi dejali: -con las botas puestas-z nataknenimi škornji, to je: sredi boja.«

Slikar Božidar Kramolc, Potokarjev prijatelj, je ob njegovi tragični smrti napisal: »Ne on, revolucionarni Neslovenec so nabasali to puško, napeli petelina - on je samo sprožil.«... In vendar vem, da si ta "nekdo" v našem primeru ni sodil sam. Tako gotovo, kakor vem, da

zdaj jaz izgovarjam te besede, si upam dodati: ko je sprožil, je sprožil nedolžen pred Bogom; in padel pod tujim zakasnelim strelom.« Tako pisatelj Zorko Simčič, ki je skušal zaman navezati stike s Potokarjem, da bi mu še v času življenja izdal roman *Krivi vir*, a se mu ta želja ni izpolnila.

O Ludvetu Potokarju se je govorilo kot o drugem Cankarju. Vsi so vedeli za njegov veliki talent; tragika vojne je tudi v tem, da se ta talent ni mogel razviti. Že objavljena knjiga dela Potokarjeve literarne zapuščine (ostalo se je izgubilo v divjini Blueriverja) nam s svojimi kratkimi črticami in osnutkom-torzom romana govori o pisatelju, ki se je slogovno in čustveno zares naslanjal in izhajal iz Cankarja, a je bil obenem že tako samosvoj, da je za vso slovensko literaturo velika škoda, ker Potokarju ni bilo dano na Slovenskem zaživet in izživeti svojo literaturo. Kar je ostalo v njegovi skromni literarni zapuščini, je biser slovenskega slovstva, mimo katerega slovenska literarna zgodovina ne bo mogla iti tako, kot je šla v teh petdesetih dolgih letih, v katerih se o pisateljih Potokarjeve usode ni smelo in ni moglo nič vedeti. Škoda je velikanska, saj je slovenski narod rasel brez poznavanja teh velikanov in jih danes nima v svoji zavesti. Samo upamo lahko, da bodo ti zamolčani pisatelji in pesniki našli svoje mesto v šolskih učbenikih in literarni zgodovini slovenskega slovstva. Zaslužijo si priti v zavest slovenskega naroda, tako kot vsi tisti, ki so živeli in padli med vojno in po njej na »pravi strani« in smo o njih morali vedeti vse, včasih morda še preveč.

Ludve Potokar je gotovo ime, ki mora biti na tem malem slovenskem zamolčanem Olimpu zapisano z zlatimi črkami, njegova življenjska usoda pa je samo še ena zgodba več, ki nam pripoveduje o polpreteklih zablodah slovenskega naroda in o nedavni zgodovini, v kateri se je dogajala krivica ljudem, ki so hoteli misliti z lastno glavo.

Jurij Paljk

Slovenija v Evropi

V sredo, 20. septembra letos, je bila v palači mednarodnega podjetja Smelt v Ljubljani predstavitev novega venetskega zbornika z naslovom *Veneti in Etruščani*, za katerega so prispevali gradivo pisatelj in slavist Matej Bor - sedaj že rajni, dr. Jožko Šavli ter g. Ivan Tomažič, ki je tudi njegov izdajatelj.

Poleg te knjige je bila predstavljena tudi nova knjiga *Slovenija, podoba evropskega naroda* (napisal in oblikoval J. Šavli), ki je bila na začetku junija letos predstavljena tudi v župnijskem domu v Doberdolu.

Obe deli je številno občinstvo sprejelo z naklonjenostjo in zdi se, da je končno prevladalo mnenje, da smo Slovenci na svojih tleh že od pomnjenja. Da se torej nismo priselili iz močvirij za Karpati, kakor nam dopovedujejo od prejšnjega stoletja dalje, brez vsakršnih dokazov, bodisi v zgodovinskih listinah kot tudi po arheoloških najdbah in s primerjavo jezikov in narečij.

Na prijetni slovesnosti, kateri je sledila še zakuska, sta v govoru predstavila problematiko oba navzoča avtorja, Tomažič in Šavli. Prisotna je bila tudi vdova po Mateju Boru. V njunih posegih je bil značilen poudarek na tem, da moramo Slovenci ob zavesti svoje avtohtonosti graditi z lastnimi močmi, brez zatekanja pod tuje varuhe. Šele s svojo samostojnostjo smo Slovenci postali zanimivi za narode sveta. V knjigi o evropski Sloveniji je njen avtor J. Šavli še posebej naglasil, da smo bili Slovenci v svoji zgodovini državotvorni tudi v več stoletjih stare monarhije, saj je bila Avstrija v političnem smislu dejansko naslednica prvotne Karantanije. Tega pa, razumljivo, noče priznati nemška stran kot tudi ne slovenska oz. jugoslovanska, češ da nas je ona rešila izpod nemškega jarma.

V ljubljanskem dnevniku *Delo* je novinar B. Pogačnik v petkovi izdaji objavil poročilo, ki ima značilen naslov *Konec pravljice o Slovencih?* V članku so prikazani omenjena predstavitev, razgovor in odgovori na vprašanja občinstva. Za knjigo o evropski Sloveniji je že pripravljen tudi angleški in italijanski prevod, toda potreben bi bil prispevek same slovenske republike, če že ima sredstva, namenjena promociji države v svetu. Angleški prevod knjige o Venetih, naših prednikih, pa je tudi pred izdajo. Ves trud in breme tega je prevzel g. Ivan Tomažič.

Občinstvo je slednjemu še posebej izrazilo priznanje za dolgoletno vztrajno delo v prid slovenstvu in Slovincem. Zgodovina bo njegovo delo verjetno ocenila kot najbolj izpostavljeno za narodno bit Slovencev na pragu samostojne Slovenije. Vse gradivo, za katerega je dal pobudo in ga tudi sam pripravljal, je odpiralo nova obzorja in voljo do vztrajanja in iskanja novih rešitev, novih odkritij v slovenskih narodnih izročilih. Po naključju so se ta iskanja ujela z ubiranjem novih političnih rešitev in odločitve Slovencev v propadajoči Jugoslaviji, ki so krepko pripomogla k težki odločitvi za samostojnost Slovenije. Šele zavest o lastni nejugoslovanski korenini je dala takšnim nameram dokončno potezo.

Odločitev nam je, vsaj zaenkrat, prihranila žrtve in zmedo, v kateri bi slovenski narod lahko doživel svoj tragični konec. Samostojnost je prinesla, če že ne idealne pravičnosti, vsaj demokracijo, v kateri je končno mogoče, da Slovenci pristo odkrivamo svoje zgodovinske in kulturne vrednote, četudi se še vedno občutijo ostanki nekdanjega ustrahovanja. Takšne prireditve pa prinašajo novo sprostitve slovenskega duha in ustvarjalnosti.

Ambrož Kodolja

Predstavitev 51. sezone Slovenskega stalnega gledališča

V sredo, 20. septembra, so v Kulturnem domu v Trstu predstavili 51. sezono delovanja SSG. O njenem poteku sta spregovorila predsednik dr. Rafko Dolhar in umetniški vodja Miroslav Košuta, ki sta se dotaknila tudi hudih finančnih težav, v katerih je SSG (uslužbenci so prejeli zadnje plačo meseca aprila). Brez pravočasnega prihoda sredstev, ki jih je nakazala Dežela, je med drugim izjavil Košuta, gledališče ne bo preživelo. Kljub temu bo letos v repertoarju SSG sedem abonmajskih predstav, šest predstav domačega gledališča izven abonmaja, dve ponovitvi iz prejšnjih sezon in osem gostovanj drugih gledališč izven abonmaja. Cene abonmajev bodo ostale iste kot v preteklosti, velika skrb pa bo posvečena mladini s številnimi predstavami za šole, z mladinskimi abonmajem dvakrat tedensko itd.

Letošnji repertoar SSG

PREDSTAVE V ABONMAJU:

Ajšhil: *Sedmerica proti Tebam* (prevod Alojz Rebula, režija Mario Uršič), Federico Garcia Lorca: *Dom Bernarde Akba* (gostovanje Prešernovega gledališča, režija Bojan Jablanovec), George Tabori: *Mein Kampf* (režija Boris Kobal), Josip Tavčar: *Pekel je vendar pek* (režija Marko Sosič), Evald Flisar: *Iztrahnjeno srce* (gostovanje MGL, režija Zvone Šedlbauer), Bratko Kreft: *Kranjski komedijanti* (režija Zvone Šedlbauer), Maurizio Costanzo: *Izpraznjeno vrni* (prevod Ivanka Hergold)

PREDSTAVE SSG IZVEN ABONMAJA:

Pier Paolo Pasolini: *Ubesedovanje* (komorna izvedba, prevod Alenka Rebula, režija Marko Sosič), Milan Jesih: *Grdi raček* (krstna uprizoritev, režija Vladimir Jurc), Sergej Sergejevič Prokofjev: *Peter in volk* (režija Sergej Verč), *Gledališče skozi*

čas I-III (režija Boris Kobal), *In mi se ženimo prepevajoč* (večer ljubzenskih), *Daj mi, daj vinca, lepa točajka* (večer vinskih) **OBNOVITVI IZ PREJŠNJIH SEZON:**

Drago Jančar:

Posnetek s predstavitve (Foto Kroma)

Halstat (otvoritvena predstava Borštnikovega srečanja, režija Boris Kobal), Sergej Verč: *Samomor kitov* (režija Mario Uršič)

GOSTOVANJA IZVEN ABONMAJA:

Slovensko ljudsko gledališče: William Shakespeare: *Beneški trgovec* (režija Ivica Kunčević), *Gledališče ZATO Ptuj*: Carlo Goldoni-Peter Turrini: *Mirandolina* (režija Samo Strelec), *Mesto gledališče ljubljansko*: Hrafnildur H. Gudmundsdottir: *Jaz sem maestro* (režija Hallmar Sigurdsson), *Kulturni dom Španski borci, Ljubljana*: Miro Gavran: *Mož moje žene* (režija Marjan Bevk), *Goje in njegovi*: Gojmir Lešnjak: *Domovina, ljubezen moja* (režija Boris Kobal), *Tone Gogala*: Matjaž Kmecl: *Andrej Smole, znameniti Slovenec* (režija Dušan Mlakar), *Primorsko dramsko gledališče*: Antoine de Saint-Exupéry: *Mali princ* (režija Jaša Jamnik), *Lutkovno gledališče, Ljubljana*: Svetlana Makarovič: *Sapraniška* (režija Nace Simončič).

Še o srednji šoli Ivan Trinko Protestno pismo staršev

Šolskemu odborniku za javno vzgojo,
občinskima svetovalcema Igorju

Komelu in dr. Bernardu Špacapanu,
senatorju Darku Bratini

Starši otrok nižje srednje šole Ivan Trinko smo čez poletje budno spremljali problematiko v zvezi s selitvijo šole. Ko smo 11. septembra z otroki prvič prestopili prag šole, smo z grozo ugotovili, da so novi prostori popolnoma neprimerni za kvalitetno šolsko delo. Zbali smo se, da bo tako stanje trajalo vsaj še dve leti, kot ste dne 1. septembra na srečanju s slovensko konzulto napovedali, čeprav je bilo med pogajanjem med ravnateljico, šolskim skrbnikom in predstavnikom občinske uprave obljubljeni, da bo zasilna rešitev trajala le eno leto. Skupaj smo se spomnili, da šola že 50 let nima stalnega - dokončnega sedeža in se je morala vedno zadovoljiti z začasnimi rešitvami.

Staršem, ki smo enakopravni državljani - davkoplačevalci demokratične države Italije, je preprosto zmanjkalo potrpljenja.

Od Vas, gospod župan, zahtevamo, da nam do 31. oktobra določite mesto stalnega sedeža v centru mesta in zagotovite, da bo vseljiv do 1. junija 1996. Vemo, da občina v ulici Marconi razpolaga s šolskim poslopjem, kateremu ni bila spremenjena namembnost. V vaši pristojnosti je, da dokončno uredite ta spor z mestnimi redarji!

V primeru, da naši zahtevi ne ugodite, bomo vsi spodaj podpisani starši prisiljeni ukrepati drugače. (sledijo 154 podpisov)

Gorica, 12. septembra 1995

Odkritje doprsnega kipa dr. Iva Komjanca

Veliko slavje za števerjanskega rojaka
8. oktobra v Malcesinah

Vsi se gotovo spominjamo našega rojaka dr. Iva Komjanca, ortopeda, ki je služboval v kraju Malcesine ob Gardskem jezeru; umrl je pred štirimi leti.

Še zlasti se ga spominjajo vsi, ki jim je nudil svojo strokovno in človeško pomoč pri zdravljenju najhujših kostnih bolezni. Spominjajo pa se ga tudi vsi ljudje iz Goriške, ki jih je v svojih občasnih vrnitvah na Goriško sprejemal in pregledoval v Sovodnjah pri bratu, pok. g. župniku Marjanu Komjancu, ter delil koristne in nenadomestljive nasvete, svetoval terapije in večkrat sam poskrbel za sprejetje v bolnišnico v Malcesine, kjer je potem tudi sam operiral.

Vse to pa je delal popolnoma zastonj oz. je vsakomur rekel: »Dajte rajši za domačo cerkev!«

Dr. Komjanc, naš rojaka iz Števerjana, se je uveljavil kot zdravnik-ortoped, predvsem kot izreden specialist za razna kostna obolenja, tako da je klinika v Malcesinah, kjer je služboval s prof. Marego, zaslovela po vsej Italiji in drugod. Ob njegovi smrti je njegov prijatelj zapisal: »Največje priznanje je prejel z udeležbo na pogrebu desetih in desetih »čudežno ozdravelih...«. Prav ti »čudežno ozdraveli«, člani združenja poliomelitikov, ki jim je dr. Komjanc posvetil največ svojih energij, se je odločilo, da mu v zahvalo in trajen spomin postavi doprsni kip. Organizacijo komemoracije

Dr. Komjanc pregleduje poliomelitičnega otroka

pa sta prevzeli krajevna zdravstvena enota iz Veneta in kirurška ortopedska klinika iz Malcesine.

Slovesnost bo v nedeljo, 8. oktobra, z začetkom ob 10.30, ko bo najprej sv. maša v njegov spomin, nato pa komemoracija in slovesno odkritje doprsnega kipa na vrtu klinike v Malcesinah. K sodelovanju je bil povabljen tudi mešani pevski zbor iz Števerjana, ki bo sodeloval pri sv. maši in slovesnosti.

Tudi števerjanska občinska uprava se je odločila, da se primerno oddolži spominu svojega velikega občana in se bo udeležila komemoracije z županom Hadrijanom Corsijem na čelu. Društvo Sedej je v ta namen organiziralo avtobusni prevoz, namenjen v prvi vrsti pevcem in pevkom, pa tudi ostalim, ki bi se ne mogli udeležiti slovesnosti z lastnimi sredstvi.

Zainformacije se lahko obrnete na tajnico društva Franko Padovan (ob uri kosila tel. 884160) oz. na Katoliško knjigarno v Gorici (tel. 531470).

Mittelmoda v Gorici

Prejšnjo nedeljo je bila Gorica dobesedno preplavljena z množico ljudi, ki so prišli v mesto predvsem zato, ker je mestni sejem v teh dneh organiziral že tretjo prireditev, ki nosi naslov Mittelmoda.

Gre za prireditev, na kateri hočejo organizatorji predstaviti širšemu občinstvu modo iz naših krajev in obenem pritegniti k sodelovanju tudi sosednje države in predvsem več mladih modnih kreatorjev, za katere so pripravili tudi posebno nagrado. V mesto so privabili nekaj zvenečih imen italijanske mode in organizirali posebno praznično nedeljo za ljudi v Gorici. Na Travniku je bilo zato v nedeljo popoldan vse živo, saj je ob 15.30 prepevala znana pevka Barbara Cola, že jutraj pa je prišel v Gorico znani politik in umetnostni kritik in razvpiti televizijski »showman« Vittorio Sgarbi, ki si je ogledal mestne muzeje, obiskal svojega prijatelja slikarja Franca Duga in priredil tudi pravi »show« v eni mestnih knjigarn. Tam ga je pričakalo zelo veliko ljudi, predvsem pa žensk, katere je Sgarbi osrečil z raznimi komplimenti in pohvalnimi besedami. Zvečer je bil na gradu tudi

(Foto Studio Reportage)

nedeljah v Gorici kronično »nimajo kam dati«, kot je tudi res, da v Gorici vsaka prireditev privabi veliko ljudi, če je le zastonj in ni preveč kulturna. Ko pa gre za popularne pevce ali pa take, ki naj bi to bili, a še niso, pasploh! Spominimo se samo lanskega norenja za nadebudnimi slabo oblečenimi deklicami iz TV oddaje *Non e' la Rai* in letošnjega za Sgarbijem. Več o tem zanimivem pojavu bi nam lahko povedali sociologi, ki se na te stvari spoznajo, ali pa vsaj trdijo, da se, mi pa lahko zapišemo, da je zares neverjetno, da neka povprečna pevka v Gorici privabi na trg več ljudi kot še tako važen politik in celo sam predsednik države.

(Foto Studio Reportage)

Sicer pa Mittelmode še ni konec. Zakonec tedna nam prireditelji obljubljajo še vrsto prireditev na sejmišču ob Soči in spet so za to priložnost poklicali nekaj zvenečih imen: od naravnost junonke Anne Falchi do raznih televizijskih voditeljev druge kategorije, ki bodo na sejmišču gostobesedno vodili nekakšne modne prireditve in pa seveda reklamirali točno določene artikle.

Pri vsem tem imamo neprijeten občutek, da je Gorica zares provinca, a da svojo provincialnost tudi zelo rada sama kaže in se z njo tudi prerado postavlja.

Ponovno oskrunjena kapelica Petkrat v petih letih

Že petič od l. 1990 se je nekdo znesel nad kapelico in podobo srca Jezusovega, ki stoji že več kot sto let na obrobju letališča na pečanski strani v sovodenski občini. Gre za dejanje neuravnovešenih oseb, ki kažejo na mržnjo in sovraštvo do sakralnih spomenikov.

Preteklo soboto zvečer je družina, ki požrtvovalno skrbi za »pilj« kapelice, po telefonu zaskrbljeno sporočila, da je isti večer nekdo razbil šipo (iz neprebojnega stekla). Poraja se sum, da je to dejanje povzročila ista oseba ali skupina objestnežev, kajti tudi oskrnitev meseca marca letos je bila podobna udarcu s trdim pre-

dmotom (morda celo s strelom). Prejšnji udarec je bil na desni, tokratni pa na levi strani podobe; ali bo naslednjega utrpela sredina podobe, kjer je Jezusovo srce?

Remo Devetak

Srečanje na SSO

Borut Pahor v Gorici

Prejšnjo soboto se je mudil na obisku v Gorici podpredsednik parlamentarne komisije za mednarodne odnose republike Slovenije Borut Pahor. Na sedežu Sveta slovenskih organizacij se je sestel z delegacijo SSO, v kateri so bili Marija Ferletič, Damjan Paulin, Franka Žgavec in Andrej Bratuž. Pogovor je tekkel o perečih vprašanih slovenske manjšine v Italiji in njenem pričakovanju za dosego svojih zakonskih pravic.

Prej se je predstavnik slovenskega parlamenta srečal še z delegacijo Slovenske skupnosti.

Sestanek slovenske konzulte

Drugo srečanje novega organa o problemu
šolstva in drugih vprašanih

Prejšnji teden se je drugič sestala občinska konzulta za slovenska vprašanja v Gorici. Sejo je vodil predsednik Rudi Pavšič. Prvega dela se je udeležila delegacija staršev otrok, ki obiskujejo srednjo šolo I. Trinko, saj je tekla beseda prav o njenem perečem vprašanju. Po daljši razpravi je bil sprejet sklep, da se ustanovi koordinacijska skupina, ki jo bodo sestavljali predstavniki staršev šole Trinko, konzulte, šolskega sindikata, dveh krovnih organizacij (SKGZ in SSO) in slovenski občinski svetovalci. Ta naj bi imela nalogo skupno z občinsko upravo in šolskim skrbništvom najti ustrezno

rešitev za primerno lokacijo šole. Nato je bila tudi razprava o slovenski sekciji industrijskega zavoda ITI Galilei, ki ni še našla ustrezne rešitve v zadevi lastne avtonomije in preselitve v nove prostore.

Člani slovenske konzulte so nato razpravljali še o drugih vprašanih. Na sporedu je bila še debata o pripravah na proslavo prve tisočletnice Gorice, ki bo leta 2001, za kar je padlo že več predlogov. Tudi goriški Slovenci moramo namreč aktivno sodelovati na tem področju, saj prav v znanem dokumentu iz leta 1001 cesar Oton III. izrecno omenja mesto, ki se v slovenskem jeziku imenuje Gorica.

Zamenjava predstojnika v Družbi Jezusovi

Poslanstvo sprave v Gorici se nadaljuje

Po devetih letih bo v teh dneh zapustil Gorico jezuitski predstojnik p. Gino Dalla Vecchia. Iz dežele Veneto je prišel v naše mesto z določenim poslanstvom: začeti delati za spravo med Italijani in Sloven-

Patra Enrico Mariotti (levo) in Gino Dalla Vecchia (desno) - (Foto Studio Reportage)

ci, omogočiti, da se tu živeča naroda lahko spravita pred Gospodom in začneta rasti drug ob drugem brez zgodovinskih sovraštvev in predsodkov kot eno samo božje ljudstvo.

Glavna stvar v teh letih, tako je povedal p. Gino pri pridigi med poslovilno mašo prejšnjo nedeljo v župniji Srca Jezusovega pred polno cerkvijo, je bilo prav poslanstvo sprave med Slovenci in Italijani. »Pri razumevanju ljudi in kulture sem moral spremeniti svoj način mišljenja, a to je bilo zame največje bogastvo,« je še dodal izkušeni duhovni vodja. Kot je poudaril tudi papež na svojem pastirskem obisku v Gorici pred tremi leti, imajo Slovenci in Italijani na Goriškem, »križišču narodov«, izjemno možnost biti zakrament božje prisotnosti, vidno znamenje bivanja živega Boga med nami. In p. Gino je to resnico

razumel na zelo globok način ter jo skušal živeti z radikalno ljubeznijo do sosednjega naroda - Slovencev. Za ta čudoviti zgled smo mu hvaležni.

Pri sobotni maši, s katero se je poslovil od skupnosti Stelle Matutine, je bilo prisotnih mnogo mladih, staršev in starejših članov italijanske Marijine družbe. Somaševali so tudi bivši slovenski provincial p. Lojze Bratina, sedanji mladi provincial p. Lojze Cvikel, p. Ivan Hočevar in pa novi goriški predstojnik p. Enrico Mariotti, ki je bil v zadnjih letih v Trstu. Provincial slovenskih jezuitov Cvikel je sporočil, da bo v naslednjem tednu zapustil Gorico tudi mladi p. Ivan Hočevar (v prejšnjih mesecih sodelavec pri našem tedniku), ki bo šel v Ljubljano. Sodelovanje med italijansko in slovensko provinco se bo nadaljevalo.

DD

Kdo spodkopava tržaško pokrajino?

Sredi novembra bodo v Italiji delne upravne volitve. To bi bila priložnost za volitve novega tržaškega pokrajinskega sveta, za katerega je ustavno sodišče spoznalo pravilnost priziva Slovenske skupnosti proti krivični odredbi prefekta Palamare v petdesetih letih. Toda birokratski postopek terja svoj čas. Po ustavnem sodišču mora razsodbo osvojiti tudi deželno upravno sodišče in šele po njeni objavi v uradnem listu gre postopek naprej. Volitve za nov pokrajinski svet torej ni pričakovati pred marcem.

Medtem pa so se pojavili pomisleki proti instituciji pokrajine. O tem se je sicer že govorilo, ko so postavili na noge dežele, toda potem so to pozabili. Novi načrti pa ne zadevajo celotnega siste-

ma pokrajin v državi, ampak samo tržaško. Zdaj imajo namreč dežele pristojnost, da tudi ukinejo pokrajine. O tem se začne govoriti pri nas v trenutku, ko bi okoliške občine končno prišle bolj do veljave in bi njihova teža prišla lepše do izraza v pokrajinskem svetu. Naenkrat pa zdaj nezaupnica njim, češ da ne bi znale upravljati teritorija v korist celotne skupnosti. Kakor da bi se prej izkazala tržaška občina, ki je imela absolutno večino in je s pokrajino razpolagala kot z razširjeno občino! Zaradi tega govorijo sedaj o nekakšni združitvi med Trstom in Gorico, o metropolitanskem področju, ki naj bi nadomestil dve pokrajini. Morda imajo ti načrti tudi neko svojo utemeljenost, čeprav

se zdijo že zastareli. Čudno se nam zdi, da igra vodilno vlogo pri vsej akciji Demokratična stranka levic z Milošem Budinom na čelu, ki se je zbudil - glej naključje - prav v trenutku, ko je bila objavljena razsodba ustavnega sodišča, ki je dala prav Slovenski skupnosti. Takrat je Budin vso zadevo redimenzioniral in komentiral, da tako in tako zadeva ni več aktualna, ker je na tehtnici sam obstoj pokrajine kot institucije. Budinu so potem pritegnile še nekatere druge politične sile, kot da bi se vsem mudilo doseči iste cilje, kot si jih je v petdesetih letih zastavil Palamara. Vprašanje pa je, ali bodo naši levčarji potegnili za sabo tudi izvoljene župane v okoliških občinah.

Škofijski pastoralni dnevi o problematiki revščine

Letošnji škofijski pastoralni dnevi, ki so se odvijali v dvorani ob cerkvi sv. Marije Velike od 22. do 24. septembra, so bili posvečeni problematiki revščine. Geslo je bilo namreč Preferenčna

Od leve: Michele Zanetti, škof Lovrenc Bellomi in profesor Augusto Debernardi (Foto Kroma)

ljubezen do revnih. To je tema, ki se križa s tremi potmi, na katere je stopila Cerkev: s pripravo na sveto leto, ki bo leta 2000, s pripravo na cerkveno srečanje, ki bo v drugi polovici novembra v Palermu in z vzetjem v poštev škofijskega načrta o pozornosti za družbeno in politično področje. Jedro načrta tržaške škofije je v evangelijskem temelju preferenčne ljubezni do revnih, v vrednoti križa in v preizkušanju v zvestobi Kristusovi Cerkvi. Današnja družba - in z njo Cerkev - se spopadeta z naraščajočimi starimi, pa tudi novimi oblikami revščine, katere se na prvi pogled ne da zaznati, ki pa vendar obstajajo, tako na splošno v svetu kot tudi v vsedravnih in krajevni stvarnosti. Smernice za konkretno delovanje v zvezi s tem vprašanjem se nahajajo v spreobrnjenju srca oz. v kulturi usmiljenja s pomočjo pridig, kateheze, molitve, liturgije in z vključitvijo vseh v aktivnosti na področju prostovoljnega dela oz. volontariata. Na to naj se osredotočijo nedeljske službe božje, v tem smislu naj se vzgajajo župnijski delavci, v tem smislu naj se načrtuje ustanovitev t.i. župnijskih Karitasov in župnijskih opazovališč.

To je seznam smernic, ki jih ljudem daje Cerkev, tako na mednarodni kot na vsedravnih in krajevni ravni. Kar se pastoralnih dnevnih tiče, so le-ti imeli na sporedu vrsto referatov o problematiki revščine v svetu in doma, pa tudi biblijsko teološko razmišljanje o preferenčni ljubezni do revnih v sv. pismu (o tem je spregovoril g. Rinaldo Fabris v petek, 22. septembra). V soboto je o revščini v svetu spregovorila Miriam Kornfeind Parisini, podatke o revščini v Trstu je predstavil prof. Augusto Debernardi, Nico-

letta Zanerini pa je predstavila opazovališče o revščini škofijskega Karitasa. V nedeljo je g. Mario Del Ben spregovoril o izkušnjah škofijskega Karitasa o revščini v Trstu, sledile pa

so smernice, ki so izšle iz dela po skupinah, pa tudi razni predlogi o načinu oz. stilu življenja. Pastoralne dneve sta zaključila poseg tržaškega škofa Lovrenca Bellomija in sv. maša.

Poslušalce so pretresli zlasti podatki o revščini v Trstu, ki prizadene okoli 20% prebivalstva (to je okoli 40.000 ljudi): to so osebe srednjih let, ki so izgubile službo, ostareli, osamljeni, osebe, ki imajo najnižjo socialno pokojnino, osebe z družinskimi problemi, osebe, ki nimajo stalnega bivališča, handikapiranci, zasvojenici z mamili in z alkoholom in drugi. V glavnem so to Tržacani, priseljencev in beguncev iz držav Tretjega svet oz. iz držav bivše Jugoslavije je le majhno število. Temu problemu posvečajo tržaške katoliške ustanove četrtino vseh svojih energij. Potrebe, ki jih je najtežje izpolniti, so tudi na nek način najbolj banalne (po besedah prof. Debernardi): to so plačevanje najemnine, prenočitve in zdravstveni stroški.

Prišlo je tudi to številnih konkretnih predlogov: ustanovi naj se menzo za tiste, ki si ne morejo niti zagotoviti vsakdanjega kruha, središče za sprejemanje beguncev in priseljencev, ustanovi naj se t.i. etično banko, s kupovanjem proizvodov iz držav Tretjega sveta naj se pospešuje pravično in solidarno trgovino, pozornost naj se posveča volontariatu in socialni službi. Padel je tudi predlog, naj se v okviru občinske uprave ustanovi odborništvo za socialno problematiko in asistenco. Občina Trst, je bilo še rečeno v zaključku, bi morala na tem področju vsekakor sodelovati s škofijo in s Karitasom.

Ivan Žerjal

Praznik članov ZKB

Zadružna kraška banka, ki je nastala z združitvijo nekdanje openske in obrtne posojilnice, je za letošnji zadružni praznik povabila članena prijateljsko srečanje na dvorišče openskega Prosvetnega doma.

Poskrbljeno je bilo za bogat prigrizek in tudi za kulturni program, pri katerem so sodelovali godba na pihala s Proseka, mladinski pevski zbor Vesela pomlad z Opčin in narodno zabavni ansambel Adria kvintet.

Na prazniku je spregovoril predsednik upravnega sveta banke Pavel Milič. Med drugim je poudaril nujnost, da banka posluje v skladu s predpisi in tako ohrani to, kar so ustvarili naši predniki.

(mab)

Odprli Kugyjevo pešpot

V nedeljo zjutraj so pred zavetiščem Premuda v Glinščici svečano odprli pešpot, ki bo nosila ime po dr. Juliusu Kugyju. Gre za pot, ki povezuje vse razgledne točke tržaškega Krasa, od Nabrežine do doline Glinščice. Dobro trenirani hodci jo bodo lahko prehodili v desetih urah vztrajne hoje. Sicer ni nujno, da jo človek prehodi v enem samem dnevu, saj lahko izbere med več odseki, na katere bodo opozarjali posebni napisi in osem velikih tabel.

Kugyjeva pešpot je sad zamisli reške sekcije Italijanskega alpinističnega kluba, ki jo je uredničila skupaj s tržaško sekcijo Italijanskega združenja alpincev, združenjem Julius Kugy in s Kraško gorsko skupnostjo. Le-ta je pripomogla k izdaji turističnega vodiča, ki v treh jezikih (italijanščini, slovenščini in nemščini) informira hodca o tej pešpoti. Besedilo knjižice sta napisala Daniela Durissini in Carlo Nicotra.

Zbor Gallus odhaja v Nemčijo

Mešani pevski zbor Jacobus Gallus (na sliki) se bo od petka, 29. septembra, do ponedeljka, 2. oktobra, mudil v Nemčiji, kjer bo opravil krajšo turnejo z dvema koncertoma in s petjem pri maši v Erlangenu in Ingolstadt. Gostovanje tržaških pevcev v Erlangenu, kjer živi močna slovenska izseljeniška skupnost, se uokvirja v t.i. Mesec tujega sodržavljanja, ki poteka od 24. septembra do 29. oktobra in ga prirrejšajo izseljeniške ustanove skupaj z nemškimi in drugimi organizacijami.

Pričetek nove sezone SKK

V soboto, 23. septembra, so prostori v ul. Donizetti št. 3 po poletnem premoru zopet oživel. Začela se je namreč nova sezona Slovenskega kulturnega kluba, ki združuje višješolsko, študentsko in delavsko mladino.

Mladi so prvo srečanje v sezoni posvetili v glavnem tem, ki so v klub prišli prvič. Skušali so jim predstaviti klub in njegovo delovanje: najprej v obliki videoankete, potem pa še z ustno predstavitev kluba in njegove zgodovine ter delovanja gledališkega krožka.

Po predstavitvi so se vsi mladi pozabavali z nekaterimi družabnimi igrkami, ki so omogočile, da so se bolje spoznali med seboj. Ob koncu družabnosti pa je vse razveselila še okusna zakuska.

Odbor SKK je že pripravil okviren program za sobotna srečanja v mesecu oktobru. Ob pekinški konferenci Organizacije združenih narodov se bodo mladi to soboto posvetili ženski problematiki. Sestanek pa bo potekal v dokaj nenavadni obliki, saj ne bo nikakršnega predavanja ali okrogle mize, pač pa bo to diskusijski večer, pri katerem bodo lahko sodelovali prav vsi udeleženci. Potekal bo namreč v obliki igre, ki bo stimulirala k razmisleku in diskusiji o izbrani tematiki.

Naslednjo soboto, 7. oktobra, pa bosta gosta večera mlada skavta Ivo Kerže in Fabio Valenti, ki sta letos poleti opravila enkratni podvig. Prehodila sta namreč celo slovensko planinsko transverzalo, od Maribora do Ankarana. Svojo nenavadno pustolovščino bosta prikazala tudi z diapozitivi.

Že sedaj so torej na srečanja, ki bodo potekala vsako soboto ob 18.30, vabljeni prav vsi mladi.

Breda Susič

Duhovna izkustva molitvene skupine Shalom

Prve dni septembra so mladi iz skupine Shalom večkrat prišli k sestram, da si izmenjajo izkustva, ki so jih prinesli z duhovnih vaj.

Prva skupina se je udeležila duhovnih vaj v Žabnicah. Od tržaškega ljudskega misijona naprej vodijo duhovne vaje za mlade bratje minorigi iz Slovenije. Druga skupina, v glavnem maturantje, pa je šla v Stržišče.

Z duhovnih vaj v Žabnicah pridejo mladi vedno srečni nazaj. Fantom ugaja pravo zaradi preprostosti in gozdne tišine. Pešromanje na Sv. Višarje pomaga k ustvarjanju spokornega duha, da doseže mladi človek božjo bližino in čisto srečo v dobro opravljeni spovedi. Skupna večerna srečanja pomagajo k sprostitvi notranje napetosti in k gradnji pristrčnih prijateljev, ki se nadaljuje tudi po duhovnih vajah.

Doživeti duhovne vaje v Stržišču pomeni zapustiti vsakdanjost, iztrgati se iz neprekinjenega kroga dolžnosti in skrbi, pozabiti - čeprav le za

Skupina Shalom na duhovnih vajah v Žabnicah s p. Milanom Kosom

trenutek - na brezbarvno in odtujevalno meščansko življenje ter obuditi duhovno dimenzijo svoje osebnosti, zaživeti v prostosti planinskega sveta in biti priča porajanja iskrenih prijateljstev. Molitev hvalnic in večernic, delo po skupinah, opoldanska molitev Angel Gospodov, maše, petje in večeri skupnosti so teden dni združevali nad sto mladih različnih starosti. Osrednja tema pogovorov po skupinah je bila daritev, tema, ki jo je osmišljalo in pestrilo pripovedovanje lastnih izkušenj. Edinstveno doživetje je bil celodnevni izlet v gore, najlepši dogodek celega tedna pa je bilo sobotno praznovanje, ki je na čudovit način zaključilo duhovne vaje z baklami, obnovo krsta, sprevedom s svečami v cerkev in mašo.

Nekaj obvestil iz okrožnice SGZ - Gorica

Prisotnost SGZ v Doberdobu in Sovodnjah

Z namenom, da bi naše Združenje čimbolj približali članstvu in da bi pridobili novo, bo prisoten, začeni s tem mesecem ali s prihodnjim, naš uslužbenec enkrat ali dvakrat mesečno v prostorih Zadrudnih kreditnih bank Doberdob in Sovodnje za potrebe naših članov iz teh dveh občin.

Ko bomo dosegli dokončen dogovor z omenjenima bankama, bomo sporočili točen raspored in urnik.

Pogodba SGZ-NOVA SALUS za varnost pri delu v podjetjih

Do 27. novembra t.l. se bodo morali vsi delodajalci prilagoditi zakonu št. 626 glede varnosti pri delu. V ta namen bomo sklenili pogodbo s specializirano družbo NOVA SALUS S.r.l. iz Gorice, ki bo lahko po ugodnih pogojih nudila vso strokovno pomoč našim članom.

Z NOVA SALUS S.r.l. organiziramo strokovno predavanje na to temo, na našem sedežu (ulica Roma, 20 - 3. nadstropje), v ponedeljek, 2. oktobra

1995, s pričetkom ob 19. uri.

Razna obvestila

- Trgovinska zbornica je predstavila publikacijo o pogodbeni vrsti franchising, ki jo uporabljajo posebno v trgovini. Zanimiva je za mlade, ki bi radi začeli trgovsko dejavnost in nimajo dovolj sredstev. Na Združenju dobite vse potrebne informacije.

- Urad za zunanjo trgovino pri Trgovinski zbornici nam je poslal informacijo, da firma SKEMA iz Ravenne odkupuje dolgove, ki jih imajo firme iz bivše Jugoslavije in ostalih vzhodnih držav do naših izvoznikov. Informacije pri dr. Mucchiutu na Zbornici ali na našem sedežu.

- Gostincem nudimo vse informacije o obveznostih, ki jih imajo glede urnikov, hrane, cenikov, itd.

- Razpolagam z dvojezičnimi urniki, primernimi za trgovine in gostinske obrate.

1. Do 30.9.1995 je še možno poravnati vse sporne postavke z davkarji. Možno je zaključiti sporne postavke, za katere je bil zapisnik sestavljen do 31.12.1994 in do 30.9.1995

niso še bile rešene. Poravna se na uradu IVA s predložitvijo formularja in plačilom sledečih zneskov:

- za sporne zneske do 2.000.000 lir - **Lit. 150.000;**

- za sporne zneske od 2.000.000 do 20.000.000 lir - **10% od spornega zneska.**

2. Do 31.10.1995 so podaljšali možnost odpusta za sanacijo vseh formalnih napak v zvezi z davki na dohodek in z davkom IVA, ki predvideva plačilo sledečih zneskov, za vsako leto, ki bi ga radi sanirali:

- Fizične osebe: 1.000.000 lir na leto;

- Osebnostne družbe: 1.500.000 lir na leto;

- **Kapitalske družbe: 2.500.000 lir na leto.**

3. Do 31.10.1995 je možno poravnati morebitne neplačane avtomobilske takse za leto do 31.12.1994 s plačilom 80%-nega zneska takse, ki je veljala za leto 1994. Kdor je zamudil pri odjavi avtomobila iz Javnega registra, plača samo 50%-ni znesek takse.

Koncert v Piranu

Piranska stolnica bo 7. oktobra prizorišče celovečernega koncerta, na katerem se bodo predstavili štirje mladinski mešani pevski zbori iz različnih koncev Slovenije.

Občinstvu bo najprej zapel MMEPZ Škofljica, ki povezuje člane mladinske skupine iz Škofljice pri Ljubljani (vodi Andreja Škufca). Sledil bo nastop MMEPZ Kostanjevica na Krki (vodi Janez Kuhar). Iz Črnega Vrha nad Idrijo se bo zatem predstavil MPZ Dr. Frančišek Lampe (vodi Cilka Kavčič). Zadnji bo nastopil MMEPZ Don Luxa iz Bertokov pri Kopru.

To leto so, kot je povedal zborovodja Marko P. Kocjančič, povabili k sodelovanju še svoje prijatelje iz ostalih pevskih zborov, ki jih družijo veselje do glasbe in urbanega petja.

Mladi pevci bodo predstavili skladbe Gallusa, Foersterja, Sattnerja, Gruberja, Trošta in ostalih priljubljenih skladateljev. S krajšimi znanimi motivi bo večer popestril še godalni sekstet iz Kopra, v katerem muzicirajo študentje glasbe iz Obale.

Koncert, na katerem si bo zagotovo vsakdo kaj našel, se bo pričel ob 19. uri, vstop bo prost.

M.B.

Skavtska zvestoba

V italijanskem prevodu so izšli članki, ki jih je lord Baden Powell napisal v letih 1920-30 in jih posvetil skavtom. Med nasveti mladim pravi med drugim to: »Mislim, da je naš prvi namen v življenju biti srečen, najhitrejši način do sreče pa je osrečevati druge. Če pa hočeš doseči ta namen, to je srečo, ni dovolj, da se izogibaš prevaram brezverstva, temveč moraš postaviti trdni verski temelj svojem življenju.«

Zato je postavil kot prvo geslo skavtom: *Skavi je zvest Bogu*, kot drugo pa *Skavi je zvest domovini*.

Protestna manifestacija

po 12 mesecih komisarske uprave
v **ponedeljek, 2.10., ob 17.30 pred glavnim sedežem Kmečke banke v Gorici.**
Zahtevamo takojšnjo prekinitev komisarske uprave!

Skupno predstavništvo Slovencev v Italiji

OBVESTILA

❖ **REPENTABOR.** Glasbeni popoldnevi stare in sodobne glasbe v Repentaborski cerkvi: 1.10.1995 - Italijanske violinske šole v 17. stoletju. Pričetek ob 18. uri.

❖ **KONCERT V CERKVINI MON-TUCI,** ki je bil najavljen za nedeljo, 1. oktobra, ODPADE zaradi bolezni.

❖ **LOPAR.** Založba Fontana in študijski krožek iz Loparja vabita na predstavitev knjige domače ustvarjalke MARIJE FRANCA iz Gračišča, ŠAVRINSKE ZGODBE, III. del. Predstavitev bo v nedeljo, 1. oktobra, ob 17. uri v kulturnem domu v Loparju. Prisotni bodo avtorica knjige Marija Franca in tisti, ki so sodelovali pri pripravi knjige: Marijan Tomšič, Jože Pohlen in Danilo Japelj. Predstavitev bo vodil Dušan Jakomin.

❖ **DRUŠTVO SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV** v Trstu začenja letošnjo novo sezono v ponedeljek, 2.10., z okroglo mizo o Slovenskem stalnem gledališču v Trstu in o njegovem letošnjem repertoarju. Pogovor bosta uvedla predsednik SSG dr. Raško Dolhar in ravnatelj Miroslav Košuta. Srečanje bo v Peterlinovi dvorani, Donizettijeva 3, ob 20.30.

❖ **GORICA.** Širši odbor ZSKP se bo sestel v ponedeljek, 2. oktobra, v Katoliškem domu.

❖ **ACM-Gorica** vabi k maši za edinstvo, v ponedeljek, 2. oktobra, ob 16.30 v Zavodu sv. Družine.

❖ **MESEČNA MAŠA ZA EDINOST** bo v Marijinem domu v ul. Risorta 3 v Trstu v ponedeljek, 2. oktobra, ob 17. uri. Sledi razgovor ob diapozitivih. Vabi Apostolstvo sv. Cirila in Metoda.

❖ **SLOV. VINCECIJEVA KONFERENCA IN KLUB PRIJATELJSTVA** bosta začela novo delovno leto v torek, 3. 10., ob 16. uri s sv. mašo v čast sv. Vincenca pri šolskih sestrah pri Sv. Ivanu v Trstu, ul. delle Doccie 34. Sledila bosta razgovor o načrtih in družabnost.

❖ **INŠTITUT ZA VERSKE VEDE** tržaške škofije bo pričel svojo didaktično dejavnost 4. oktobra. Za informacije se lahko obrnete na škofijsko bogoslovje v ul. Besenghi 16, tel. 040/300847 ali na škofijske urade v ul. Cavana 16, tel. 300730.

❖ **KLUB PRIJATELJSTVA** vabi v soboto, 7. oktobra, na izlet na razgledno točko ZAPLAZ na Dolenjskem, kjer je tudi božjepotna cerkev, v ČATEŽ, ter na KUREŠČEK ob Ljubljanskem barju. Pohitite z vpisovanjem, ki bo do 3. oktobra v trgovini Fortunato v Trstu. Tam dobite navodila.

❖ **GORICA.** V galeriji Kulturnega doma bo do 8. oktobra odprta razstava slovenskega slikarja Jona Gal Planinca iz Ljubljane. Odprta je ob delavnikih od 9. do 13. ure ter v večernih urah med raznimi kulturnimi prireditvami.

❖ **SLOMŠKOV DOM** v Bazovici in **ŽUPNIJA SV. JOŽEFA** v Ricmanjih se pripravljata na ogled krajev, kjer je živel in umrl naš veliki Slovenec A.M. Slomšek. Ker bo ob papeževem obisku ogromno ljudi potovalo v Maribor, smo si hoteli zagotoviti prevoz, hrano in prenočišče. Zato bomo v Mariboru v najboljšem hotelu (Orel). Cena: 180.000 lir (dva dneva). Prijavite se čimprej, da si lahko zagotovimo hotel Orel. Kličite v Bazovico, tel. 226117; v Ricmanje, tel. 281276. Na račun vsaj 100.000 lir.

❖ **SSG.** Vpisovanje abonentov za abonma 95-96 bo vsak delavnik od 10. do 14. ure pri blagajni Kulturnega doma, ul. Petronio 4, TS - tel. 632-664.

SOŽALJE

• **SKPD M. Filej in Oder 90** sočustvujeta z družinami Kosič ob izgubi mame in babice.

DAROVI

Za PD Rupa-Peč: Helka in Renata z Vrha sv. Mihaela darujeta 430.000 lir, ker se zaradi bolezni nista mogla udeležiti izleta v Marke.

Za vojne sirote iz BiH v Ajdovščini: Š.J. 100.000 lir.

Za zbor Rupa-Peč: v spomin na pok. mamo Gizelo daruje A.K. 400.000 lir.

Za vzdrževanja bogoslovca v Argentini: N.N. 500.000 lir.

Za vzdrževanja bogoslovca na Japonskem: N.N. 500.000 lir.

Za MePZ Rupa-Peč: Milka Cijan, Peč 8/b, ob krstu vnukinje Valentine Cijan 50.000; Marjeta Povodnik-Kosič, namesto cvetja na grob Gizele Kosič 50.000 lir.

Za cerkev v Rupi: Marjeta Kosič, namesto cvetja na grob Gizele Kosič 50.000 lir.

Ob osmini smrti mame Gizele daruje sin Joško z družino za Katoliški dom 50.000 in za Oder 90 50.000 (skupaj 100.000 lir).

Za misijonarja Ivana Štanta: Jamlje 100.000 lir.

V spomin na Livijo Kocjančič darujejo domači za Marijin dom 200.000, za pevski zbor 200.000 in za cerkev pri Sv. Ivanu v Trstu 100.000 (skupaj 500.000 lir).

Za Marijin dom pri Sv. Ivanu v Trstu: ga. Štefanija Maglica 80.000; v spomin na g. Livijo Canciani, vedno hvaležna Hedvika Kandut 50.000; v spomin na g. Livijo Canciani, Mirjana in Nino Parovel 25.000; v spomin na Giorgiotta in Rahelo Župančič, Riketa in Gracija 50.000; v spomin na Livijo Kocjančič, družina Bizjak 30.000 lir.

Za cerkev v Ricmanjih: Valerija Švara, Ricmanje, v spomin pok. Ide Jurinčič 25.000; Mariza Kralj, Trebče, v spomin pok. očeta Ninota 30.000; Pierina Hrvatič, Ricmanje, v spomin pok. moža Ninota 50.000; Meri Keber, Ricmanje, v spomin pok. mame Zofije 35.000; Erminijo Kuret, Ricmanje, v spomin pok. staršev 35.000; družina Witine, Trst, v spomin pok. Angele 100.000; M.B., Trst, 100.000 lir.

Za kapelo sv. Leopolda v Domju: družina Witine, Trst, v spomin pok. Angele 100.000; dr. Marija Kunce, Nemčija, v zahvalo p. Leopoldu Mandiču 1.000 DM.

KATOLIŠKI GLAS

Tednik

List je nastal po združitvi goriškega tednika »Slovenski Primorec« in tržaškega »Teden«. Prva številka »Katoliškega glasa« je izšla 2. februarja 1949

Registriran na goriškem sodišču pod št. 5 dne 28.01.1949

Odgovorni urednik:
Andrej Bratuž

Izdaja: Zadruga Goriška Mohorjeva
Riva Piazzutta 18 - Gorizia - P.I. 00480890318
Tiska: Tiskarna Budin
Riva Piazzutta 18 - Gorizia

Letna naročnina v lirah:

Italija	55.000
Slovenija	55.000
inozemstvo	80.000
zračna pošta	100.000

Oglasi in osmrtnice: 1 modulo (5 cm višine v enem stolpcu) 45.000 lir + 19% IVA. Možne so sestave z več enako velikimi moduli, ne pa vmesne mere.

Član: ZDRUŽENJE ITALIJANSKEGA PERIODIČNEGA TISKA

 ZVEZA ITALIJANSKIH KATOLIŠKIH TEDNIKOV

Trgatev...

Morda jo suša, toča že pobrala.

Morda pa teži grozdi sklanjajo se k tebi:

- da te hvalijo za delo in čakajo,

- da hvališ tudi ti vinogradnika vesolja,

- ki tudi čaka;

da dozoriš v dobroti za večne hrame.

B.B.

KATOLIŠKA KNJIGARNA

Vljudno Vas vabimo v razstavne prostore naše knjigarne na odprtje prve razstave v letošnji sezoni, v petek, 29. septembra, ob 18. uri.

Svoja dela bo razstavljala slikar

Krištof ZUPET

Umetnika bosta prestavila Branko Melink in Joško Vetrih. Razstava bo odprta do 28. oktobra.